

17 листопада 2015 р. фармацевтична спільнота, науковці, понесли незамінну втрату для світової та вітчизняної науки та фармації – після тривалої хвороби пішла з життя Максютіна Ніна Павлівна, видатний український вчений в галузі фармації та медицини, заслужений діяч науки і техніки України, доктор хімічних наук, професор.

Максютіна Ніна Павлівна народилася 19 лютого 1925 р. в слободі Микитівка Микитівського району Білгородської області. У 1944 р. після закінчення з відзнакою середньої школи вступила до Харківського фармацевтичного інституту, який успішно закінчила в 1948 р.

Свій науковий шлях вона розпочала в Харківському науково-дослідному хіміко-фармацевтичному інституті (ХНДХФІ) і присв'ятила себе фітохімії, створенню стандартизованих лікарських засобів рослинного походження. Працюючи у фітохімічній лабораторії ХНДХФІ Ніна Павлівна Максютіна успішно захистила кандидатську дисертацію на тему «Хімічні дослідження карденолідів *Syrenia angustifolia* L.» (1954 р.), в 50-ті роки – розробила нові методи фітохімічних досліджень лікарських рослин, виділення і встановлення хімічної структури карденолідів, гідроксикоричних кислот, кумаринів і фурукумаринів, флавоноїдів і полісахаридів. Зокрема Н. П. Максютіною було запропоновано новий експресний хроматографічний метод, що дав змогу в короткий термін обстежити більше 700 об'єктів чотирьох родин і виявити 22 види, перспективні для практичного використання у медичній практиці.

Протягом 26 років (з 1966 р. по 1992 р.) Н. П. Максютіна очолювала кафедру фармацевтичної хімії Київського інституту удосконалення лікарів (нині – Національна медична академія післядипломної освіти імені П. Л. Шупика). Кафедра впродовж 20 років була головною із створення навчальних планів і програм циклів підвищення кваліфікації провізорів-аналітиків, навчально-методичної літератури. Продовжуючи наукові дослідження серцевих і флавоноїдних О-глікозидів, Н. П. Максютіна в 1972 р. захистила дисертацію на здобуття наукового ступеня доктора хімічних наук на тему «Хімічні дослідження деяких О-глікозидів і створення на їх основі нових лікарських препаратів». У цьому ж році їй було присвоєно звання професора по кафедрі «фармацевтична хімія та фармакогнозія». Саме в ці роки була створена і плідно розвивалась наукова школа професора Максютіної Н. П., видавались підручники та навчальні посібники, монографії. Багато уваги, душі, свого незаурядного таланту Ніна Павлівна віддавала колегам, учням, слухачам.

Після відкриття фармацевтичного факультету в Національному медичному університеті імені О. О. Богомольця (НМУ) Н. П. Максютіна завідувала секцією фармакогнозії і ботаніки кафедри фармації (1999–2003 рр.), а з 2003 р. – професор кафедри фармакогнозії і ботаніки.

Неоцінимим є науковий внесок Н. П. Максютіної у розвиток фармацевтичної хімії, фармакогнозії, хімії природних біологічно активних речовин і фармацевтичного аналізу.

Так, вперше Н. П. Максютіною був запропонований поліамідний сорбент капрон для препаративного виділення поліфенольних сполук із рослинних об'єктів; розроблений експресний хроматографічний метод аналізу глікозидів; новий метод переривчастого багатоступінчастого гідролізу глікозидів. Н. П. Максютіна вперше вияви-

ла більше 20-ти раніше невідомих складних глікозидів двох нових груп – ацетильованих синаповою кислотою стероїдних тріозидів і карбоксильованих поліфенольних глікозидів, що впливають на їхню біологічну активність; стероїдних і поліфенольних О-глікозидів, полісахаридних детоксикантів.

Нею було розроблено 16 лікарських препаратів і більше 40 лікувально-профілактичних засобів на основі рослинної сировини. Частина з них випускається вітчизняними підприємствами. В Україні та за її межами відомі такі лікарські форми, розроблені Н. П. Максютіною: Кверцетин в таблетках і в гранулах, Корвітин для ін'єкцій, Пастернін, Пастинацин, Бероксан, Плантаглюцид, Фларонін, Флассилін, Гіперозид, Вітапектин, медове желе «Вита», Фітосорбент, Арктан, Арктолігнан, Софора, Робінія, Тиліа, Тиліавіт, Енерговітал, ціла серія «Фітосорбінів-Планта» та багато інших.

Н. П. Максютіна – автор більше 360 наукових праць, з них – 8 монографій, 29 патентів і авторських свідоцтв на винаходи. Під її керівництвом захищені 5 докторських і 19 кандидатських дисертацій. Нею створена наукова школа фітохіміків з наряду створення нових, ефективних, безпечених стандартизованих лікарських засобів рослинного походження. На її наукових працях, підручниках, посібниках до сьогодні вчиться не одно покоління науковців, провізорів та студентів.

Ніна Павлівна була доброю, світлою, відкритою, порядною і чуйною людиною, видатним ученим і педагогом.

Ніна Павлівна Максютіна належить до сузір'я вчених світового рівня, яких можна по праву назвати піонерами фітохімії в Україні. Пам'ять про Ніну Павлівну Максютіну назавжди збережеться в серцях тих, хто з нею працював, хто у неї вчився і всіх, хто її знав.

*Фармацевтичні кафедри НМАПО імені П. Л. Шупика
Кафедра фармакогнозії і ботаніки НМУ імені О. О. Богомольця
Кафедра фармацевтичної хімії та фармакогнозії КМУ УАНМ
Редакція Фармацевтичного журналу*